

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U003680

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 03-09-2025

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Клочко Данило Дмитрович

2. Danylo Klochko

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 032

Назва наукової спеціальності: Історія та археологія

Галузь / галузі знань: гуманітарні науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Історія та археологія

Дата захисту: 11-09-2025

Спеціальність за освітою: Історія та археологія

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 10315

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Кієво-Могилянська академія"

Код за ЄДРПОУ: 16459396

Місцезнаходження: вул. Г. Сковороди, буд. 2, Київ, 04070, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Кієво-Могилянська академія"

Код за ЄДРПОУ: 16459396

Місцезнаходження: вул. Г. Сковороди, буд. 2, Київ, 04070, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 03.41, 03.09.21

Тема дисертації:

1. Озброєння та військова справа кіммерійського часу
2. Weaponry and warfare of the Cimmerian time

Реферат:

1. Клочко Д. Д. Озброєння та військова справа кіммерійського часу. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 03 «Гуманітарні науки» за спеціальністю 032 «Історія та археологія». – Національний університет «Кієво-Могилянська академія», Київ, 2025. Кіммерійська доба (X-VIII ст. до н. е.) – порівняно недовгий період стародавньої історії України, археологічно представлений насамперед характерними зразками озброєння. З минулого століття значний пласт таких знахідок (не тільки з України, але й з сусідніх країн) поданий та проаналізований у чисельних наукових працях – статтях, монографіях тощо. При цьому протягом останніх двох десятиліть тема представлена головним чином статтями, які присвячені одиничним знахідкам, щонайбільше – певному типу чи виду зброї кіммерійського часу. Натомість осучаснена загальна праця, яка об'єднала б в один контекст нещодавні знахідки із давно відомими, у вітчизняній історіографії відсутня. Об'єктом цього дослідження виступають культурно-історичні процеси, що відбувалися на території Північного Причорномор'я, а предметом – зразки озброєння та військова справа у якій ті могли використовуватись. Хронологічно

дослідження охоплює кінець доби бронзи та початок доби раннього заліза – XIII–VII ст. до н. е. Дещо виходячи за ustalені рамки кіммерійського часу, автор дослідження має змогу розглянути не тільки класичні зразки озброєння того періоду, але й прототипи та подальші варіанти, таким чином задаючи доречний контекст. Географічно дослідження включає терени сучасної України, а також прилеглі (Центрально-Східна Європа, Кавказ, Кубань) та віддалені (Близький Схід, Центральна Азія) регіони. До дослідження залучено як археологічні, так і історичні джерела. Першу групу, своєю чергою, можна поділити на три категорії: предмети, описані у інших наукових працях дотичної тематики; матеріали з музейних фондів; випадкові знахідки з особистого архіву В. І. Ключка – наукового керівника цього дослідження. Друга група – це зображення, а також писемні свідчення у яких згадуються кіммерійці. Відповідно до джерел з різних сфер, використовується кілька дослідницьких методів. Оскільки основу все ж складають археологічні дані, найбільше буде використовуватись класифікаційно-типологічний метод: зіставлення різних знахідок, їхніх параметрів, контекстів тощо. На підставі цього зіставлення, проаналізовані матеріали будуть або віднесені до вже існуючих типів (і, за певних умов, до варіантів в межах цих типів), або ж об'єднані у нову типологію. Усі знахідки, представлені у дослідженні (за виключенням тих, чиє походження не вдалося встановити), нанесено на карти, що дозволяє бачити поширення різних видів озброєння, співвідношення цих видів, а також зв'язки між різними – часом доволі віддаленими – територіями. Робота з історичними джерелами передбачає перехресний аналіз повідомлень різних авторів. Крім того, обидві групи джерел – археологічні та історичні – піддані методам дедукції та індукції. Що стосується попередніх наукових робіт у подібних тематиках, їх піддано методу роботи з історіографічними даними. Більшість знахідок, представлених у цьому дослідженні, публікуються вперше. Самі по собі ці матеріали суттєво збільшують джерельну базу тематики. Включені у широкий контекст попередніх знахідок, вони дозволяють розширити лінії розвитку різних типів озброєння, а також – переглянути деякі попередні концепції, погляди, гіпотези та теорії. Завдяки цьому стає можливим набагато глибше розуміння кіммерійської доби. На додачу, це дослідження може мати практичну користь для фахівців зі стародавнього зброєзнавства, причому не тільки України, але й територій сусідніх держав. Відштовхуючись від основної мети дослідження – вивчення озброєння та військової справи кіммерійської доби, а також дотичних етнокультурних процесів – було поставлено наступні завдання: аналіз історіографії проблеми; представлення археологічних знахідок (як раніше опублікованих, так і цілком нових) предметів озброєння; аналіз історичних джерел (візуальних та писемних), які присвячені кіммерійцям та їхній військовій діяльності. Кожному з цих завдань у дослідженні відведено відповідні розділи та підрозділи.

Ключові слова: кіммерійці, Північне Причорномор'я, бронзова доба, доба раннього заліза, давнє озброєння та військова справа, Близький Схід, Мала Азія, скіфи, кочовики.

2. Klochko, D. Weaponry and warfare of the Cimmerian time. – Qualified research work (manuscript). Dissertation to obtain the scientific degree of Doctor of Philosophy in the Field of Study 03 “Humanities”, Programme Subject Area 032 “History and archaeology”. – National University of Kyiv-Mohyla Academy, Kyiv, 2025. The Cimmerian age (X–VII century BC) is a relatively small period of Ukrainian ancient history, which is mostly represented by the weaponry items. Since the last century a large amount of such finds (not only from Ukraine but from the nearby countries as well) was presented and analyzed in a number of articles, books etc. However, for the last two decades the subject is mostly present in small papers, dedicated to single finds or to a certain type or kind of Cimmerian time weaponry. The modern work, which would unite recent finds with previously presented, is absent from Ukrainian historiography. The object of this study are the cultural and historical processes, which happened in North Pontic region; the subject – items of weaponry and the warfare which could utilize them. In terms of chronology, the study covers the end of the Bronze Age and the beginning of the Early Iron Age XIII–VII centuries BC. By coming out of established boundaries of Cimmerian time, the author has the opportunity to examine the prototypes and further variants in addition to the classical items of Cimmerian weaponry, thus providing suitable context. In terms of geography, the study covers modern Ukrainian territory and also nearby (Central-Eastern Europe, Caucasus, Kuban) and distant (Middle East, Central Asia) regions. The study utilizes both archaeological and historical sources. The former include three categories: items presented in previous works on the subject; items from museum collections; accidental finds from the personal archive of V. I. Klochko – supervisor of this

study. The later group are the images and written reports, which mention the Cimmerians. Several methods are used, in respect to the sources of different spheres. As the archaeological data is mostly used, the main method is one of classification and typology: comparison of different items, their parameters, contexts etc. Based on such analysis the materials would be attributed either to previously known types (and if possible – variants) or to the new typology. All of the items (save for those of unknown origin) will be mapped, allowing us to see the spreading of different kinds and types of weaponry, their correlation between each other as well as connections between different – sometimes distant – territories. The analysis of historical sources entails the cross-referencing different texts. Also both groups of sources. – archaeological and historical – will be subjected to deduction and induction methods. As for the previous scientific works, the method of working with historiography data will be used. Most of the finds in this study are published for the first time. On its own, they extend the source base of the subject greatly. Added to the wide context of previous finds, they broaden the development lines of different types of weaponry and also – to review some previous views, concepts, hypotheses and theories. This would allow to deepen our knowledge of the Cimmerian age. In addition, this study could have a practical use for the specialists of ancient warfare – not only of Ukraine but also of neighboring countries. Based on the main goal of the study, the following tasks were formed: the analysis of the problem's historiography; the presentation of the archaeological finds of weaponry items – both previously known and unpublished; the analysis of the historical sources (visual and written) which are dedicated to the Cimmerians and their warfare. Each of the tasks has the corresponding chapter and sub-chapter. Keywords: Cimmerians, North Pontic region, Bronze Age, Early Iron Age, ancient weaponry and warfare, Middle East, Asia Minor, Scythians, nomads.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Klochko Danylo. The "Talysh" type daggers in Ukraine. – Sprawozdania Archeologiczne 76/2. – P. 165-173.
- Klochko Danylo. On one of the weapon types of Cimmerian time. – Археологія, 2020, № 2. – С. 62-70.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впровадження не планується

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Клочко Віктор Іванович
2. Viktor Klochko

Кваліфікація: д. і. н., професор, 07.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-7557-3829

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Кієво-Могилянська академія"

Код за ЄДРПОУ: 16459396

Місцезнаходження: вул. Г. Сковороди, буд. 2, Київ, 04070, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бровендер Юрій Михайлович

2. Yurii Brovender

Кваліфікація: д. і. н., професор, 07.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6372-0812

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Код за ЄДРПОУ: 02070714

Місцезнаходження: вул. Іоанна Павла II, буд. 17, Київ, 01042, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Скорий Сергій Анатолійович

2. Serhii Skoryi

Кваліфікація: д. і. н., професор, 07.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-7842-890X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут археології Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417163

Місцезнаходження: проспект Володимира Івасюка, буд. 12, Київ, 04210, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Відейко Михайло Юрійович

2. Mikhailo Videiko

Кваліфікація: д. і. н., професор, 07.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8708-0749

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

Код за ЄДРПОУ: 45307965

Місцезнаходження: вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, Київ, 04053, Україна

Форма власності: Комунальна

Сфера управління: Держадміністрація

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Білинський Олег Олегович

2. Oleh Bilynskyi

Кваліфікація: к. і. н., доцент, 07.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-5821-5114

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Киево-Могилянська академія"

Код за ЄДРПОУ: 16459396

Місцезнаходження: вул. Г. Сковороди, буд. 2, Київ, 04070, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради

Біляева Світлана Олександрівна

Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні

Біляева Світлана Олександрівна

